

Gode sammenhænge for børn i overgangen mellem dagtilbud, SFO og skole

Retningslinjer
Ishøj Kommune - 2021

Indledning

I Ishøj Kommune har vi fokus på at skabe gode sammenhænge for børn i overgangene mellem dagtilbud, SFO og skole. I overgangen mellem dagtilbud, SFO og skole skifter børnene kontekst tre gange på 2,5 år. Fra dagtilbud til heldags SFO, fra SFO til børnehaveklasse og fra børnehaveklasse til 1. klasse. Tre forskellige kontekster med forskelligt personale. Derfor har vi i Ishøj Kommune fokus på, at de professionelle pædagoger, børnehaveklasseledere og lærere i samarbejde varetager ansvaret for skabe sammenhæng, tryghed og genkendelighed for børnene i overgangene og i det skoleforberedende arbejde.

Ishøj Kommunes retningslinjer for arbejdet med gode sammenhænge for børn i overgangene mellem dagtilbud, SFO og skole tager afsæt i opmærksomhedspunkter fra tematilsyn om samme emne, samt i Ishøj Kommunes Børne- og Ungepolitik og visionen om, at Børn og unge sejrer i eget liv og når deres fulde potentiale.

Retningslinjerne er samarbejdsgrundlaget for det tværprofessionelle samarbejde, der skal skabe gode sammenhænge for børnene med udgangspunkt i børnenes behov for læring, trivsel, udvikling og dannelse. Børne- og ungepolitikken og politikens tre temaer; Glade børn i betydningsfulde fællesskaber, Klar til verden og lyst til livet og Børns trivsel er voksens ansvar, danner rammen om samarbejdet.

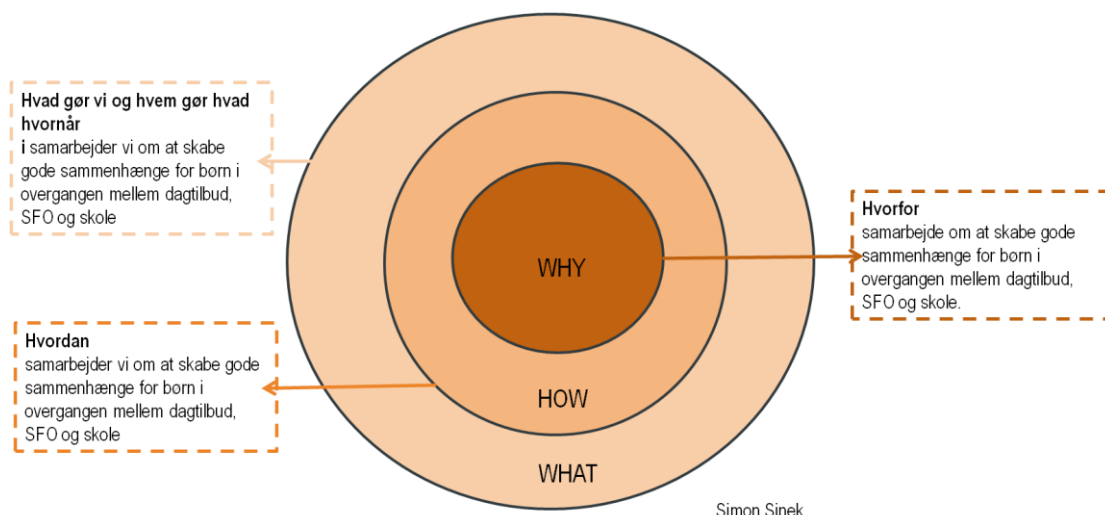
Det er børnene der har førstehåndsviden om deres egen hverdag, hvordan de har det og hvad de drømmer om. Derfor arbejder vi bevidst med at inddrage børnenes oplevelser, ved at gå på opdagelse i deres perspektiver og spørge dem om, hvad de holder af, drømmer om, savner, eller er udfordret af i deres dagligdag.

- *Glade børn i betydningsfulde fællesskaber*
- *Klar til verden og lyst til livet*
- *Børns trivsel er voksens ansvar*

Ishøj Kommunes Børne- og Ungepolitik

Retningslinjerne er udviklet i et samarbejde mellem pædagoger, børnehaveklasseledere, lærere og ledere i dagtilbud, SFO og skole. Retningslinjerne gælder for alle kommunale dagtilbud, SFO'er og skoler i Ishøj Kommune og danner en fælles ramme og fælles mål for samarbejdet, som udfoldes og udmøntes lokalt i de enkelte skoledistrikter.

Med inspiration fra Simon Sinek, "Start with why"¹, er retningslinjerne bygget op omkring tre strategiske udgangspunkter der rammesætter de grundlæggende ambitioner, formål, værdier og handlinger i det tværgående samarbejde mellem dagtilbud, SFO, børnehaveklasse og 1. klasse: Hvorfor! - Hvordan! - Hvad og hvem!

¹ Sinek, S. (2009). Start with Why – How great leaders inspire everyone to take action.

Hvorfor!

Vi er optaget af, at børnene skal opleve en sammenhængende og tryk overgangsproces, på deres vej fra dagtilbud ind i SFO og videre i skolen, det har stor betydning for børnenes mulighed for, at indgå vellykket i de nye sammenhænge. Derfor tager vi som professionelle ansvaret for, at skabe genkendelighed for børnene og hjælpe dem med at oversætte fra den ene kontekst til den anden, så det ikke er børnene selv, der står med oversættelsesopgaven i etableringen af sammenhænge i deres liv. I denne proces er det af afgørende betydning, at der er et velfungerende samarbejde mellem det pædagogiske personale i dagtilbud, SFO og skole, og at faggrupperne har kendskab til hinandens praksis og engagerer sig i og samarbejder om, at skabe sammenhæng i overgangene.

Derfor anlægger vi som professionelle et fælles blik på børnenes liv, i overgangene fra dagtilbud, SFO og skole. Det understøtter vi gennem et systematisk samarbejde om at styrke sammenhængen og genkendeligheden for børnene i dagligdagen i de forskellige kontekster.

Den fælles retning og det systematiske samarbejde skal medvirke til, at

- skabe sammenhæng, tryghed og tydelighed for børn og forældre når børnene skal fra det ene tilbud til det andet
- inddrage børnenes perspektiver i arbejdet med overgange
- skabe gode rammer med genkendelige lege- og læringsmiljøer for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse i overgangene mellem tilbuddene
- styrke det tværprofessionelle ansvar for børnenes trivsel, tæring, udvikling og dannelse i overgangen mellem dagtilbud, SFO og skole gennem dialog og samhandling mellem aktørerne
- skabe et styrket gensidigt kendskab til hinandens arbejdsgrundlag, fagligheder og professionsforståelser
- orientere og inddrage forældrene i samarbejdet om børns overgange

Hvordan!

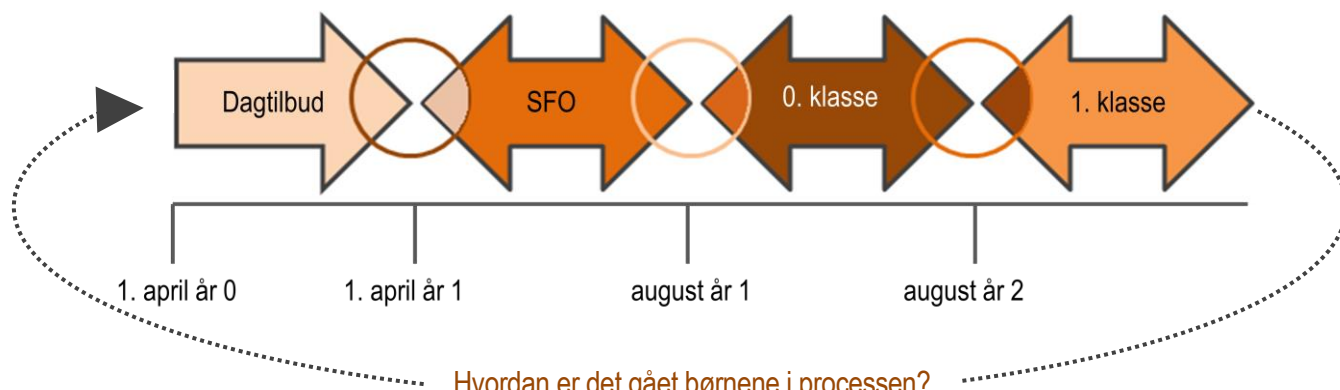
I Ishøj Kommune starter det målrettede og systematiske skoleforberedende arbejde i børnehaven 1. april året før børnene starter i SFO og afsluttes i løbet af 1. klasse. For at styrke sammenhængen i overgangene etablerer vi læringsmiljøer, med et styrket fokus på målrettede forløb, der i højere grad understøtter børnenes mestring i overgangen, når de går fra dagtilbuddet ind i SFO og videre i skolen.

For at barnet kan opleve tryghed, sammenhæng og mestring i overgangene, er det vigtigt at vi som professionelle etablerer et fælles fagligt samarbejdsrum med klare formål, tydelige rammer for samarbejdet og en tydelig ansvars- og rollefordeling. Det gør vi sammen

- i et tæt samarbejde mellem dagtilbud, SFO og skole, der omfatter fælles ledelse, strategi og tænkning om sammenhængen i overgangene
- gennem fælles udvikling og planlægning af fælles gennemgående læringsmiljøer i overgangene, så børnene oplever en vis genkendelighed fra den ene kontekst til den anden
- ved at arbejde bevidst med målrettede forløb, der understøtter barnets potentialer, kompetencer og forudsætninger for at træde kompetent ind i skolens sociale og faglige rammer, og give barnet en følelse af at mestre og høre til
- ved at inddrage børn og forældre
- ved at etablere nye relationer i skole og SFO og at sige farvel til relationer i dagtilbuddet
- ved at skabe rammer i overgangene hvor børnene får kendskab til hverdagen i den kontekst de skal videre i

"I et respektfuldt samarbejde tager vi sammen ansvaret for udviklingen af gode sammenhænge for børnene."

Som det er illustreret i figuren skal samarbejdet skabe sammenhæng og genkendelighed for børnene i overgangene, så afslutningen på børnehvelivet ligner begyndelsen på SFO-livet osv. Det betyder, at de professionelle i fællesskab skal tage ansvar for at skabe genkendelighed i de læringsmiljøer der tilbydes børnene.

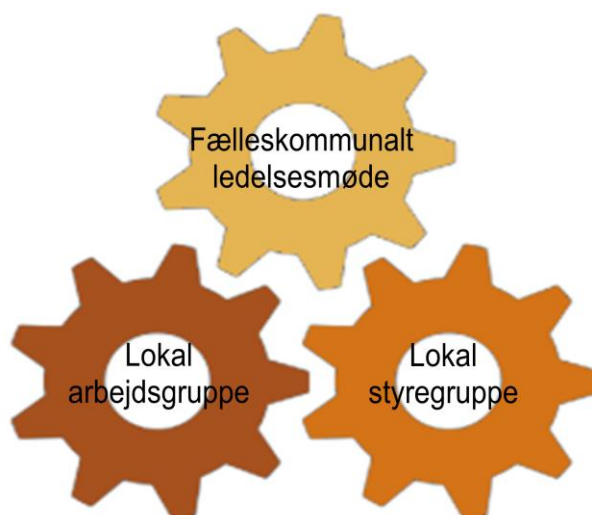
Vi betragter arbejdet med at skabe gode sammenhænge i overgangene mellem dagtilbud, SFO og skole som en proces der på en gang tager afsæt i den kontekst barnet kommer fra og den nye kontekst barnet skal over i. På den måde skaber vi en stilladsring for barnet der både rummer en genkendelighed fra det trygge kendte og fra det nye spændende. Samtidig er det vigtigt at vi lærer af de erfaringer vi opnår fra det ene år til det andet. Det gør vi ved sammen at evaluere processerne, og ved at sikre et tilbageløb af viden om, hvordan det er gået børnegruppen i forløbet. Udveksling af viden sker ud fra generelle betragtninger, da der ikke kan udveksles personoplysninger uden forældrenes samtykke.

Hvad og hvem!

Dagtilbud, sfo og skoler har sammen ansvaret for at skabe gode sammenhænge i overgangene fra dagtilbud til SFO og skole, det gør vi gennem en fælles struktur og systematik der rammesætter samarbejdet om opgaven. Ethvert sted har sit særkende, og der er forskel på omstændighederne for arbejdet i de enkelte skoledistrikter, derfor bygges samarbejdet om sammenhængende overgange primært op omkring de enkelte skoledistrikter.

Strukturen omkring samarbejdet forankres i tre niveauer:

- Et årligt fælleskommunalt ledelsesmøde som konstituerer årets samarbejde om overgange og sammenhænge. Mødet indkaldes og ledes af den ledende konsulent i CDU
- En lokal styregruppe på ledelsesniveau centreret om de enkelte skoledistrikter. Styregrupperne består af dagtilbudsledere fra institutionerne i skoledistriktet samt skolelederen eller SFO/indskolingslederen
- En arbejdsgruppe centreret om det enkelte skoledistrikt som består af de aktører der varetager det konkrete arbejde med at skabe sammenhængende og genkendelige overgange for børnene

Det årlige fælleskommunale møde om overgange

Mødet har til formål at indlede og konstituere årets samarbejde om overgange og sammenhænge på kommunalt plan.

I arbejdet med at skabe overgange og sammenhænge udgør det frie skolevalg et "benspænd" idet en institution leverer børn til flere forskellige skoler. Det vil vi imødegå ved at arbejde ud fra et overordnet fælles tema der besluttet på det årlige fælleskommunale møde.

Det fælles tema udgør den fælles paraply, det fælles overbegreb for arbejdet med læringsmiljøerne i overgangene og skal bidrage til at skabe genkendelighed for børnene. Det fælles tema skal være så bredt at de enkelte skoledistrikter i deres arbejde kan etablere læringsmiljøer ud fra børnenes behov.

Et fælles kommunalt overordnet tema, der udgør en fælles paraply for arbejdet med læringsmiljøerne i overgangene

Et fælles tema kunne fx være: At være barn i Ishøj. Herudfra tilrettelægger det enkelte skoledistrikt arbejdet med det fælles læringsmiljø, alt efter hvilket kompetenceområde/pædagogisk læreplanstema der er behov for at arbejde med. Det kan fx matematisk forståelse, sprog, sociale kompetencer e.a.

På mødet udveksles endvidere ideer om, hvordan temaet kan udfoldes pædagogisk og didaktisk.

Den lokale styregruppe

Hvert skoledistrikt etablerer en lokal styregruppe på ledelsesniveau. Styregrupperne består af dagtilbudsledere fra institutionerne i skoledistriktet samt skolelederen eller SFO/indskolingslederen.

Styregruppen har det overordnede ansvar for arbejdet og samarbejdet i det enkelte skoledistrikt

Styregruppen har det overordnede ansvar for,

- at arbejdet med overgange og sammenhænge igangsættes og udfoldes i skoledistriktet i overensstemmelse med retningslinjernes **hvorfor** og **hvordan** og med udgangspunkt i det fælles overordnede tema
- at etablere en lokal arbejdsgruppe, som får ansvaret for at tilrettelægge det konkrete samarbejde og arbejde med de fælles læringsmiljøer
- at udarbejde en overordnet gensidig forpligtende ramme og systematik for de handlinger, der anses som bærende og centrale for etableringen af de læringsmiljøer, der kan understøtte arbejdet med sammenhænge i børns liv
- at udarbejde konkrete rammer og tidsplan for besøgsarrangementer, deltagelse i hinandens praksis (beskrevet senere) og andre konkrete arrangementer og aftaler i forløbet
- at sikre at de professionelle i arbejdsgruppen lærer hinanden og hinandens praksis at kende
- at understøtte arbejdsgruppen i deres arbejde
- at følge op på og evaluere arbejdet og samarbejdet, samt sikre tilbageløb af viden om, hvordan det er gået børnegruppen i forløbet

Styregruppen kan til enhver tid søge sparring i CDU

Den lokale arbejdsgruppe

I hvert skoledistrikt etablerer styregruppen en arbejdsgruppe bestående af pædagoger fra børnehavens skolespire gruppe, SFO-pædagoger med ansvar for de kommende børnehaveklassebørn og en eller flere børnehaveklasseledere. Til arbejdsgruppe udpeges en tovholder som er en ledelsesperson. Styregruppen kan beslutte at supplere arbejdsgruppen.

Arbejdsgruppens ansvar og opgave er at udvikle, etablere og gennemføre det konkrete didaktiske og pædagogiske arbejde med de fælles læringsmiljøer der skal binde overgangene sammen og skaber genkendelighed for børnene. Arbejdet tilrettelægges inden for styregruppens ramme og sker i overensstemmelse med retningslinjernes **hvorfor** og **hvordan** og med udgangspunkt i det fælles overordnede tema. Arbejdsgruppen udarbejder, som en del af deres arbejde, en fælles proces- og tidsplan.

Som beskrevet betragtes arbejdet som en proces der på en gang tager afsæt i den kontekst barnet kommer fra og den nye kontekst barnet skal over i. Samarbejdet bygger således på en gensidig respekt for hinandens praksis og professionalitet.

Arbejdsgruppen har ansvaret for i fællesskab, at udvikle, etablere og gennemføre det konkrete arbejde med at skabe gode sammenhænge i overgangene.

Som et supplement til det didaktiske og pædagogiske arbejde med de fælles læringsmiljøer, etableres besøg og deltagelse i hinandens praksis, der sammen med den læringsmiljøerne skal binde overgangene sammen og skaber genkendelighed for børnene.

Besøg

I det enkelte skoledistrikt etableres der besøgsarrangementer, herunder:

- Indskrivningsarrangement på skolerne for forældre og børn, hvor der er mulighed for at stifte bekendtskab med skolen
- Forældremøde i dagtilbuddet i efteråret for kommende skolebørn, hvor en repræsentant fra SFO/skole deltager med henblik på, at fortælle om at det at gå i skole
- Skolespiregruppen besøger SFO'erne på de folkeskoler i Ishøj Kommune som børnene skal gå på

Deltagelse i hinandens praksis

Som en del af det konkrete arbejde med at skabe sammenhæng og genkendelighed deltager de professionelle i hinandens praksis, således at:

- SFO-pædagoger, børnehaveklassepersonale og pædagoger fra skolespiregruppen deltager i hinandens praksis efter aftale i de enkelte skoledistrikter
- Dansk- og/eller matematiklæreren deltager i undervisningen i børnehaveklassen i minimum 40 klokketimer²

² jf. Styrelsesvedtægten for Ishøj Kommunes skolevæsen afsnit 7.1